DANIEL CAPPAVN

DISSERTATIO INAUGURALIS
JURIDICA
DE
MATRIMONIO EUNUCHI

58,649
SUPP: B

B. C. D.

DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA DE MATRIMONIO EUNUCHI

Germanicè

KAPPAUNEN-HOCHZEIT

QVAM

Præſide DEO T. O. M.

EX

INDULTU ILLUSTRIS ICTORUM ORDINIS

IN REGIA ARGENTORATENSIUM

UNIVERSITATE

PRO LICENTIA

Summos in Utroq́ Jure honores &

Privilegia Doctoralia rité capeſſendi

SOLENNI Eruditorum examini

ſubjicit

Ad Diem 7. Octobr. M DCC XXXIV.

JOH. DANIEL CAPPAVN,

ARGENTORATENSIS.

ARGENTORATI,

Literis GEORG. ADAMI PIESCKERI, Univerſ. Typogr.

VIRO
NOBILISSIMO, AMPLISSIMO
atque *CONSULTISSIMO*,
DOMINO
FRIDERICO
ZENTAROVIO
SERENISSIMO PRINCIPI
PALATINO - SPONHEIMENSI
GLOR. MEM. OLIM A CONSILIIS,
JAM ILLVSTRISSIMORVM COMITVM DE LEININGEN DACHSBVRG-FALCKENBVRG,
EX DECRETO SVPREMI REGII
IN ALSATIA SENATVS, CVRATORI
PRVDENTISSIMO DEXTERRIMOQVE.
AVO SVO OPTIMO,
EVERGETÆ SVMMO
SCHEDIASMA HOC INAUGURALE

349272

WELLCOME LIBRARY

Humillima Mente
conſecrat
Nepos ejus obſequioſiſſimus
IO. DANIEL CAPPAUN.

J. N. D.

DE MATRIMONIO EUNUCHI.

§. I.

MAtrimonium Eccleſiæ ac Reipublicæ ſeminarium meritò dicendum eſt. Ex hoc enim totum deſcendit genus humanum, hoc medio propagatur atque conſervatur. Hinc rectè *Juſtinianus noſter in Nov.* 140. dicit: *Nihil*, inquit, *in rebus mortalium proinde venerandum eſt ac matrimonium.*

Ex nuptiis ſunt liberi & omnis familiæ ſeries. Nuptiæ regiones, & civitates frequentes reddunt; nuptiæ optimam rempublicam coagmentant. An igitur homines ad ineunda conjugia, ex juris naturæ principiis, cum ſint ſocialis vitæ fundamentum, obligentur, adeò, ut ille, qui ad gerendas patrisfamilias partes idoneus, & cui copia decentis conditionis non deeſt, ſeſe excuſare poſſit, hic inquirere animus non eſt, cum hac de re plura apud *Puffendorffium in libro de offic. hom. & civ. L.* 2. *c.* 2. §. 3. & *Joh. Franciſcum Buddeum in Elem. phil. pract. cap.* 4. *ſect.* 10. §. 4. legi poſſint. Verum ego potius de contrariis nuptiarum verba faciam, conſideraturus, an inter impedimenta juſtarum nuptiarum referendum ſit vitium naturæ, ita ut ob impotentiam naturalem caſtrati ſeu Eunuchi à celebratione matrimonii arcendi ſint? Difficilis certe atque intricata hæc eſt quæſtio, cir-

ca quam inter Doctores non unanimis conſpicitur opinio, prouti *Hieronymi Delphini collectanea de Conjugio Eunuchi. Hieronymi Brückneri deciſiones matrimoniales. Joh. Georgii Simonis delineatio impotentiæ conjugalis*, aliique teſtantur.

§. II.

Cum igitur inſignis librorum farrago extet, qui hanc materiam pertractarunt, noctuas Athenas ferre, delphinum cauda ligare, vel Siſyphi ſaxum volvere, vel crambem bis coctam apponere videor. Hinc certe quamplurimi erunt, quorum haud temerè mentes ſubeat miratio, quare ego, de hac materia à pluribus jam perluſtrata, dicere animum inducam. Verum enim verò licet ſint, qui hac in re ingenium exercuerunt, non irritum tamen laborem me ſuſcepturum putavi, ſi, quantum per vires & temporis

rationem liceat, argumentum hoc, aliqua ſaltem indagine perſcrutari & per modum indicis ſaltem recenſere ſuſtinuero. Qua in tractatione, ſi forte non ita, ut ejus quidem requirit dignitas atque elegantia, verſatus fuero, ſcias, Lector benevole! me hic non vaſtum opus ſed diſſertationem academicam exhibere. Errores etiam, ſi quos inveneris juventutis meæ imbecillitati condona, atque pro tua humanitate corrige.

§. III.

Antequam autem ipſi *de matrimonio Eunuchi* tractationi me accingam, in limine ſtatim præmittenda quædam eſſe exiſtimo de derivatione & origine vocabuli *Eunuchi*, eum in finem, ut partim conſuetudini in conſcribendis diſſertationibus hactenus ſolenni aliquatenus indulgeam, partim ut eò felicius deinde ad

rem

rem ipſam progredi poſſim. Quod derivationem ſeu Etymologiam hujus vocabuli quod græcum eſt attinet, mirè circa hujus inquiſitionem Doctores variant. Alii enim Eunuchum derivant ab ἐυνὴ *cubile* & ἔχω *ago*, *habeo*, & dicitur hoc in ſenſu Eunuchus is, qui lecti curam gerit, Germanice **ein Kämmerer**/ ſolebant enim lectis eum in finem adhiberi, ut ſcilicet feminarum actus obſervent. Alii hanc vocem ortum ſuum trahere dicunt ab ἐυνοεῖν, quod ſignificat bene affectum ſeu benevolum eſſe, hinc & ἔυνοος benevolus dicitur. Sic eodem modo Eunuchi benevolam maritis fidelitatem præſtare ſolebant. Alii vocis Eunuchi natales adſcribunt verbis εὖ νȣ͂ν ἔχειν, id eſt bonam mentem habere. Venerem enim amentiam à priſcis appellatam eſſe ex *Ariſtophane* conſtat. Hac amentia cum putarent Eunuchos carere contrariis vocibus compoſitis fecere nomen εὖ νȣ͂ν ἔχειν, pro-

uti teſtatur *Heinſius Introduct. in Heſiodum cap.* 6. ubi docet Veteres magiſtros continentiæ quantumvis integros Ευνȣχȣς, appellaſſe. Et eleganter *Clemens Alexandrinus Lib. III. Pædagog. Cap.* 4. dicit: Ευνȣ͂χος δὲ ἀληθὴς ȣ̓χ ὁ μὴ δυνάμενος, ἀλλ' ὁ μὴ βȣλόμενος φιληδεῖν: *Eunuchus verus eſt, non qui non poteſt, ſed qui non vult dare voluptati operam.*

§. IV.

Nonnulli Eunuchos provenire contendunt à vocibus ἔυνιν ὀχέιας. Ευνις enim dicitur privatus, orbatus. Hinc ἐυνις eſt viduus & vidua, ὀχεία autem συνȣσίαν id eſt concubitum ſignificat. Quæ derivatio quam plurimis tanquam optima arridet, eo quod regulariter is qui teſticulis privatus eſt, Eunuchus vocatur. Cui ſententiæ & ego adſtipulor, præſertim cum vocabulum Ευνȣχίζειν nihil aliud denotet, quam Eunuchum facere, caſtrare.

re. Approbatur etiam per dicta S. Scripturæ e. g. *Matth. cap.* 19. *verſ.* 12. ubi de diverſo Eunuchorum genere mentio fit; agitur enim ibi de iis, qui abſtinent conjugio, ſive ex cauſa naturali, ſive per homines ſint caſtrati, ſive libero animi propoſito cœlibatum acturi, & hi dicuntur ſpiritualiter ſeſe caſtraſſe propter regnũ cœlorum. Ex quo patet varia eſſe Eunuchorum genera. Dantur enim qui natura ſunt tales, alii qui fato aliquo, e. g. morbo aut clade ſunt evirati, nonnulli quibus volentibus ferro aut invitis vel inſcientibus, injuria ſcilicet hominum, diminuta ſunt virilia. Sunt & alii, qui metaphoricè ita vocantur.

§. V.

Dixi antea, quod dentur quidam, qui ab ipſa geneſi ſunt evirati, verum eos natura fieri poſſe multi negant e. g. *Dion. Gothofredus in noth. ad Novell. Leonis* 27.

&

& alii, qui illos magis frigidis annumerant. Sed quicquid ſit, nos de illis, quæ à natura dependent, nil certi conſtituere poſſumus, præſertim cum triſtia aliquando nos doceant exempla, quod homines naſcantur, quibus natura membra humana vel ampliat, vel denegat. Si igitur poſſibile eſt partus generari poſſe ſine auribus, ſine manibus aut pedibus, ſequitur, quod etiam poſſibile ſit hominem naſci poſſe deſtitutum parte ad generationem neceſſaria. Et certe ſi verum eſt, prouti *Mr. D'ollincan dans ſon traité des Eunuques* teſtatur; quod talis Eunuchus natura talis anno Chriſti 1704. Berolini & aliis quamplurimis in locis viſus fuerit, certè nullus amplius dubitationi locus eſt, Eunuchos natura fieri poſſe, licet rariſſime id contingat. Habemus & aliud exemplum in Dorotheo Præſule Antiocheno, viro eruditiſſi-

mo Græcè & Hebraicè docto; quo magnopere Aurelianus Princeps teſte *Euſebio* delectabatur.

§. VI.

Dantur deinde, qui morbo aut in clade aut injuria hominum ita evirati ſunt, ut apud illos nulla ſpes prolis procreandæ ſuperſit. Morbo id facile fieri poteſt præſertim apud illos, qui aut vitam ſedentariam agunt, aut frequentiore equitatione utuntur, aut qui impuris actibus venereis indulgent. Hic autem bene obſervandum eſt, quod non omnes, qui morbo ad generandum incapaces facti, Eunuchi ſtatim appellandi ſint. Dantur enim, qui membris corporis integris ac incorruptis per temporale aliquod ſanabile vitium nequeunt liberos procreare. *L. 6. pr. circa finem ff. de lib. & poſth. hered. L. 6. §. fin. de ædil. edict.* Et hi in ſpecie appellantur ſpadones, licet alias vocabulum

ſpadonis in genere omnes eviratos comprehendat, qui natura, arte, morbo, vel alio eventu tales ſunt, ut in complexu venereo ad procreandos liberos munia virilia rectè obire nequeant.

§. VII.

Actum hactenus fuit de illis, qui natura aut fato aliquo Eunuchi facti ſunt. Nunc perluſtrabo etiam illos, qui facto & injuria hominum evirantur. Certe hic modus, quo hominum ſive volentium, ſive ignorantium membra, quæ naſcendi cauſam ſuppeditant, lancinantur, & perinde alia quaſi creatura, quam qualis Conditoris ſapientiæ placuit, cum maximo vitæ diſpendio in mundum introducitur, deteſtabilis atque nefandus appellandus eſt. Hinc bene canit *Ovidius de Amore Lib.* 2. *Eleg.* 3. *v.* 3. *&* 4.

Qui primus pueris genitalia membra recidit,
Vulnera quæ fecit, debuit ipſe pati.

Originem

Originem autem Eunuchorum, quantum ad rem, ſi conſideres, vetuſtiſſima eſſe videtur, & in primis mundi poſtdiluviani temporibus cognita. Qui vero primi caſtrationis inventores dicendi, de eo non unanimis Doctorum opinio eſt. Alii enim, prouti *Donatus ad Terentii Eunuch. Act. I. Scen.* 2. obſervat, Eunuchos à Perſis, qui eos à Babyloniis acceperant, inſtitutos eſſe, dicunt. Alii caſtrandi originem ab Ægyptiis deducunt, quorum ſacerdotes religionis cauſa Diis ſuis pudenda tanquam primitias ſui corporis libabant. Huncque modum deinde ad nefandam libidinem Semiramem traduxiſſe dicitur ab *Am̃iano Marcellino hiſtor. Lib.* 4. *& Joh. Suev. in Comment ad L.* 128. *de Verb. ſign.* & aliis quamplurimis.

§. VIII.

Quicquid ſit, hoc tamen certum eſt' apud Orientales Reges perpetuo polluiſſe

Eunuchos, adeò, ut nomen illud denique non ſexus conditionem ſemper, ſed officium denotaret. Hinc etiam factum eſt, ut per nomen Eunuchi non ſemper intelligantur illi, qui ad generandum impotentes ſunt, ſed & qui cuſtodiam lecti habent caſtitatis conſervandæ gratia. Quales jam tempore Pharaonis Pincernam & Piſtorem fuiſſe Interpretes Sacræ Scripturæ perhibent. Sed ego, dum de Eunuchis in propria ſignificatione loquor, tales in ſenſu figurato ſumtos excludo, ut & illos, de quibus mentio fit in dicto Capite *Matth.* 19, qui ſcilicet abſtinent perpetuò à vitiis & concubitu feminarum, propter regnum cœlorum, ut nempè Deo eo melius inſervire queant. Quod tamen hominum genus rariſſimum videmus.

§. IX.

Intelligo ergò per *Eunuchum* hic nihil aliud, quam *Perſonam quæ facultate ſeu*

potentia

potentia generandi plane deſtituta eſt, propter vitium, quod ope Medicorum neque tolli neque curari poteſt. Comprehendo ſub hac definitione non tantum illos, qui natura tales ſunt, ſed & eos, qui facto tales, e. g. Caſtratos, qui propter exſecta virilia non habent ſpem prolis ſuſcipiendæ. Item & eos, quos factum aliquod ſeu caſus ita conſtituit. e. g. Thlibias & Thlaſias, quibus attriti vel contuſi ſunt teſticuli, ita ut emarcuerint, & tanquam emortua membra propendeant, exiles & frigidi, nullique uſui amplius apti. Nec obſtat, quod *Joh. Calvinus in Lexico verb. Thlaſiæ* dicit, quod poſſint vitio ſublato generare; quippe qui intelligit tales, quibus teſticuli in totum attriti ſeu contuſi non ſunt, ſed ſola teſtium ſubſtantia contabuit, ipſisque præcipuæ paraſtatæ integræ manſerunt. Recte enim hi ut & ſpadones in ſpecie ſic dicti, item Monorchides, qui uno tantum teſticulo præditi

ſunt, ſub nomine Eunuchi non veniunt.

§. X.

His itaque præmiſſis, progrediar ad ipſam quæſtionem, cujus dijudicandæ gratia hancce ſuſcepi tractationem. Verum priusquam penitius eam introſpiciam, præmittenda erit definitio matrimonii, aliaque principia & fundamenta concluſionibus hujusque quæſtionis formandis apta, inquirenda erunt. Negotium enim hoc rectè æſtimari non poterit, niſi natura matrimonii ſatis cognita ſatisque perſpecta fuerit. Diverſimodè autem matrimonium definiri ſolet, verum paucæ ſunt definitiones, quæ rem exhauriunt. Imo ipſe *Grotius in tract. de Jure belli & Pacis Lib. II. cap.* 5. §. 8. *n.* 2. cujus fata poſt fata adhuc celeberrima ſunt, incompletam nobis ſubminiſtrat definitionem. Quare jure meritòque ab ea recedo, ac melioris farinæ eam eſſe exiſtimo,

quam

quam Illuſtris *Bœhmerus in Introd. ad Jus Digeſt. P. 2. tit. de R. N. §. 1. pag.* 57. nobis exhibet, dum ita definit: *quod matrimonium ſit legitima maris & feminæ conjunctio procreandorum liberorum & individuæ vitæ conſuetudinis gratia inita.*

§. XI.

Cum autem omnis definitio naturam rei explicare debeat, & naturam conſtituant cauſæ; hinc operæ pretium eſſe exiſtimo, ut cauſæ hujus negotii adjiciantur. Et primo quidem cauſam efficientem quod attinet DEUM præcipuam ejus eſſe nos docet Sacra Scriptura *Gen. Cap.* 2. *vers.* 22. ubi dicitur: Dominum DEUM ædificaſſe Adamo uxorem ex ipſius coſta ſumtam, & ei adduxiſſe. Materialis conjugii cauſa eſt maſculus ac femina ad procreandam ſobolem capax. Cauſa quæ formam rei dat varia eſt, alia enim conſpicitur apud veteres Romanos, alia

apud

apu d nos hodierno tempore requiritur. Forma enim moderna duplex dicenda, una, quæ ratione conſtitutionis neceſſaria, alia ratione executionis ſeu conſummationis.

§. XII.

Conſtitutionem quod attinet, matrimonium negotium conſenſuale eſſe, inqve conſenſu matrimoniali formam matrimonii conſiſtere eſſentialem ſatis conſtat. Atqve hoc ipſe *Ulpianus in L.* 30. *ff. de R. J.* innuit: ubi ex principiis Juris Naturæ loquitur: *Nuptias* inqvit, *non concubitus ſed conſenſus facit.* Benedictio verò ſacerdotalis nō pertinet ad conſtitutionem matrimonii, ſed ad ejus inaugurationem & majorem autoritatem. His igitur requiſitis obſervatis ad perficiendas & conſummandas nuptias neceſſariò requiritur thalami & thori conſcenſio & accubatio ad conjugem. Hinc matrimonium à concubitu denominari ſolet in vernacula

lingua

lingua Beylager. Quo reſpicit proverbium Gallorum: *Mariage eſt accomply, que les mariants couchent enſemble.* Hinc & benè volunt *ſtatuta Reipublicæ Francofurtanæ part. 2. tit. 3. §. 5.* Daß beyde/ wann ſie einander ehelich beyliegen / erſt rechte Ehe-Leuthe werden. Si enim conjunctio corporum non ſequeretur, finis matrimonii primarius non obtineretur. Quamobrem ſi conjux ante moriatur, quam concubitus factus ſit, ſenſu civili ſuperſtes pro conjuge non habetur, neque lucratur dona nuptialia, neque conjugum jure ſuccedit.

§. XIII.

Locatis itaqve jactisqve fundamentis, celeriter curſum perſtringo atqve ad ipſam quæſtionem principalem depropero: perluſtraturus, an Judex ſciens ſponſum virtute generandi plane deſtitutum poſſit permittere, ut

matrimonium cum ſponſa contrahere queat? Variæ hac de re inveniuntur Doctorum opiniones. Illi, qui negativam mecum fovent ſententiam, ſequentes pro ſe adducunt rationes. Et *primo* quidem Eunuchos ad matrimonium contrahendum inhabiles eſſe dicunt, qvia primarius conjugii finis, id eſt procreatio ſobolis, nunqvam obtineri poteſt. Ex qvo patet tale matrimonium, ſi permitteretur, directò contrariari primævæ inſtitutioni divinæ, dixit enim DEUS, *Gen. Cap.* 1. *verſ.* 28. *Creſcite & multiplicamini*, quibus verbis eò intendit, ut mulier a viro mediante benedictione DEI fœcundetur, & prolis generatio ſubſequatur. Si igitur Eunuchus cum muliere plane cohabitare non poteſt, tunc loco concubitus matrimonialis a DEO ordinati non niſi ſcurrilis, laſcivus & procax contractus ac feminæ abuſus turpiſſimus exercetur. Nec obſtat, qvod dentur qvidam Eunucho-

rum,

rum, qvi congredi cum uxore poſſunt, cum talis conjugalis cohabitationis opus in merum luſum & contemptum contra Dei primævam inſtitutionem vertatur. Licet enim coitum cum femina celebrare poſſint, ſine fœcundandi tamen potentia id fit, & ſine præſumptione fœtificationis, & ſic ſemper benedictio divina, *creſcit & multiplicamini*, ludibrio plane exponitur.

§. *XIV.*

Imo qvod magis eſt, talis conjunctio evirati cum femina fœcunda omnibus piis & caſtis ſcandalum præbet, qvi copulam carnalem in ludum qvaſi ſcenicum converti dolent. Inveniuntur enim qvidam Eunuchi, qvibus ſoli teſtes abſciſſi ſunt, qvi, licet boum inſtar concupiſcentiæ carnalis affectibus perpetuò excitentur, & ad concubitum impatienter ferantur, feminis utuntur non ad gignendum

ſed ad mortuum plane congreſſum inſtituendum, ſcurriles illiscum actus exercendos & libidinem vagam augendam, præterea per tales congreſſus feminarum uſtionem extinguere nequeunt, imò pruritum potius in illis accendunt. Cum igitur femina tali Eunucho nupta, perpetuis uſtionum flammis ſe objiciat, metuendum certe eſt, ne adulterium cum aliis maribus commiſſura ſit. Quare recte *D. Carpzov. Jurisprudentia Conſiſtor. Lib.* 2. *def.* 16. *n.* 2. ex hoc capite monet, non permittendum eſſe mulieri, ut Eunucho nubat.

§. XV.

Secundo Eunuchi à conjugio arcendi ſunt ex eo, quod in omni matrimonio requiratur viri & mulieris conjunctio, id eſt unio carnis. Nunc autem conſtat, conjunctionem Eunuchi cum femina non eſſe viri & mulieris conjunctionem, quia inhabi-

inhabilitas corporis neque unionem carnis, neque conjugium admittit. Nam non aliter vir & uxor una caro fieri poſſunt, niſi carnali copula ſibi cohæreant, id eſt, quando utriusque verum ſemen in utero miſcetur, & ex eo una maſſa, unus ſanguis, unum corpus, & ſic quaſi una caro fit, ex qua poſtmodum, ſi ſemen mixtum fuerit, & nullum aliud impedimentum intervenerit, homo naſci poteſt. Nec obſtat, ut quidam credunt, quod per unionem carnis intelligendum ſit mutuum adjutorium; nam verba divina, erunt duo in una carne, nil aliud ſignificant, quam commixtionem corporum.

§. XVI.

Cum igitur matrimonium Eunuchi tam primævam inſtitutionem divinam, quam ipſam formam matrimonii tollat, recte ſecundum jura & divina & humana illud tanquam deteſtandum improbatur.

Divinam prohibitionem quod attinet, producunt quidam *Deut. Cap.* 23. *vers.* 1. ubi Deus ita de illis loqvitur : *non intrabit Eunuchus attritis vel amputatis teſticulis & abſciſſo veretro Eccleſiam Domini.* Quid per Eccleſiam hic intelligendum ſit, maximopere dubitatur ; alii enim pro matrimonio ſumunt, alii per illam denotare volunt officium aliqvod politicum. Quicquid ſit textum in Novo teſtamento *Cap.* 19. *Matth. vers.* 10. 12. & alii adducunt dicentes, Chriſtus Eunuchos ſeu caſtratos a conjugali vinculo tacitè eximiſſe, & licet tantum mentionem faciat de caſtratis, nihilominus tamen credendum eſt, ipſum etiam implicite locutum eſſe de omnibus impotentibus ad generandum, qvia eadem ratio adeſt prohibitionis in his, qvæ in illis. Præter hæc etiam alia S. Scripturæ loca pro aſſertione hac affert *Brucknerus in deciſ. Jur. matr. Cap.* 11. *pag.* 410.

§. XVII.

§. XVII.

Quamobrem potius progrediar ad Jus humanum, & qvidem primò ad Jus Civile, & videbo, qvomodo & ex qva ratione hoc ſocietatem conjugalem Eunuchis denegat. Exhibetur nobis in corpore Juris Civ. *Novella Leonis* 98, quæ matrimonium Eunuchorum itidem penitus damnat, annectitque quæſtiones, an Eunuchos in matrimonium conjungi liceat, & an iſtiusmodi conjunctio matrimonium vocari poſſit, imo an illa, quæ in matrimonio peraguntur, eis liceat perficere? Duas potiſſimum prægnantiſſimas prohibitionis rationes affert, ſcilicet benedictionem ſacerdotalem & geniales amplexus propter utriusque ſexus fœtum; quæ ambæ rationes, cum in irritum cadant, Eunuchum, qui ad matrimonium proce-

procedere comperitur, ſtupri pœna obnoxium pronuntiat, ſacerdotem vero, qui ejusmodi conjunctionem profanato ſacrificio perficere auſus fuerit, ſacerdotali dignitate denudat. Præterea etiam dubiis, quæ obmoveri poterant, ſatisfecit Imperator Leo, prouti ipſius Novella docet. Præter hanc Novellam Leonis habemus & aliam conſtitutionem civilem ſcilicet *l.* 39. §. 1. *ff. de Jure dot.* ubi *Vlpianus* reſcribit, *ſi mulier caſtrato nupſerit, dotem non eſſe*, ratio, qvia ubi nullum matrimonium eſt, ibi & nulla dos.

§. XVIII.

Ex prædictis ergo ſatis liquet, matrimonium cum Eunucho Jure civili eſſe improbatum ut illegitimum. Quorſum & intendit Jus Canonicum, videatur *Can.* 1. *Cauſ.* 33. *quæſt.* 1. in quo ſtatuitur, *ſi vir & mulier ſe conjunxerint, & poſtea dixerit mulier de viro, quod non poſſit coire*

cum ea, illudque probari poſſit per juſtum judicium, quod verum ſit, illa accipiat alium. Deinde approbat etiam hoc *Cap.* 2. *X. de frigidis & maleficiatis.* ubi expreſſe ſancitum ab Alexandro III. legimus, *ſicut puer, qui non poteſt reddere debitum, non aptus eſt conjugio, ſic qui impotentes ſunt, minime apti ad contrahenda matrimonia reputantur.* An vero Leonis Pontificis Maximi aſſertum in *Cap.* 17. *Cauſ.* 27. *quæſt.* 2. huc trahi poſſit, de eo adhuc dubitatur, qvia, ut aliqvi dicunt, textus ille corruptus reperitur. Illud autem certum eſt, qvod nuptias Eunuchorum novo edicto & proprio motu *Sixtus V. Anno* 1587. *die* 27. *Jun.* prorſus damnaverit, prouti videri poteſt *in Bullario Romano Tom. II. pag.* 587. quando dixit: *committimus fraternitati Tuæ, & mandamus, ut conjugia per dictos aut alios quoscunque Eunuchos & Spadones utroque teſte carentes cum quibuslibet mulieribus præ-*

dictum defectum ſive ignorantibus ſive ſcientibus contrahi probibeas.&c.

§. XIX.

Verum non deſunt, qui cum Conſiſtorio Lipſienſi apud *Delphinum in collectaneis de conjug. Eunuch.* contrarium ſtatuere contendunt, dicentes, qvod Jus Canonicum nullibi Eunuchos à matrimonio repellat, imò qvod perſonæ impotenti vel vitio corporis laboranti conjugium cum aliqua, cui de vitio aut impotentia conſtat, matrimonium contrahere permitti poſſit, ea ex ratione, qvia Romana Eccleſia conſuevit in conſimilibus judicare, ut qvas tanqvam uxores habere non poſſint, habeant ut ſorores. *Cap.* 4. & 5. *X. de frigidis & malef.* Sed qvicqvid ſit, facile objectio hæc deſtrui poteſt, nam *primò* ſi verba horum capitum inſpiciamus, clarè patebit, qvod mulieri facultas conceſſa ſit, matrimonium tale, ſi velit, ex hoc capite reſcindere, qvia liberorum procrea-

tioni

tioni operam dare neqvit ob impotentiam mariti, qvam per certum tempus experta eſt. Cæteroqvin tamen ſi cohabitare nihilominus voluerit, virum eam non ut uxorem, ſed ut ſororem habere poſſe dicitur.

§. XX.

Deinde & illud dici poſſet, qvod illi, qvi contrarium ſtatuunt, proprio gladio ſe jugulent, id quod probat argumentum, qvod ex allegatis Capitibus deſumi poteſt. Nam ſi maritus feminam non amplius ut uxorem conſiderare poſſit, ſeqvitur, qvod nullum amplius inter illos ſit vinculum conjugale, eò qvod conſenſus matrimonialis effectum ſuum conſequi non valeat, proinde matrimonium ipſo facto revocatum & nullum dicendum. Tertio & illud huic objectioni regeri poſſe exiſtimo, qvod prædicta capita loqvantur de matrimonio jam contracto cum viro, qvi ex poſtfacto impotens repertus fuit, ego vero loqvor

de nuptiis celebrandis cum Eunucho, qvem judex impotentem eſſe non ignorat.

§. XXI.

Præter has allegatas objectiones multæ adhuc aliæ pro matrimonio Eunuchi afferuntur rationes, qvarum aliqvas hic adjicere operæ pretium eſſe autumo. Dicunt enim qvidam, qvod procreatio ſobolis ſolus finis principalis matrimonii non ſit, ſed qvod inſuper accedat atque requiratur mutuum adjutorium. Priorem hunc finem poſteriorem quidem includere & ſupponere dicunt, verum poſteriorem nempe mutuum adjutorium ſine priori ſubſiſtere poſſe affirmant, id qvod probant exemplo conjugii ſenum, qvippe qvod conceditur per *L. 27. Cod. de Nuptiis.* Verum primò ratione finium reſpondeo, fines hos matrimonii diverſos atq; diſtinctos eſſe, ſobolis enim procreatio eſt finis primarius & principaliſſimus, mutuum adjutorium autem finis ſecundarius. Et licet

mutuum adjutorium requiratur in ſobole procreanda, quia ſine tali adjutorio obtineri nequit finis, tamen mutuum adjutorium non abſolute & ſimpliciter ſed reſpectu ad uſum conjugalem in generatione & educatione liberorum & adminiſtratione rei familiaris finis principalis appellari poteſt.

§. XXII.

Reſpectu ſenum verò, quod illi, non obſtante, quod finis primarius ceſſat, nihilominus nuptias adhuc contrahere poſſunt, non ob generationem liberorum, ſed ut habeant adjutorium, obſervandum eſt, 1) quod *in Lege* 27. *C. de nuptiis* dicitur, id in ſenibus eſſe legis obſequium atque humanitatis ſolatium. Ex quo ergò videmus, quod ſpeciale quid in frigidis ex ſenio conſtitutum ſit. A quibus tamen ad Eunuchos non valet conſequentia. Hi enim præſcita concubitus fœcundi impoſſibilitate perpetuo laborant; Senes vero aliquando beneficio aliquo moveri & ſuas viciſſitudi-

nes habere poſſunt, corpusque eorum ſenile viribus priſtinis aliquo modo reſtitui poteſt, & non raro fieri ſolet, ut etiam in ſenio generare valeant, prouti Abrahami exemplum & alia, quæ *Lauterbachius in Colleg. Pandect. ad tit. de ritu nupt.* refert, teſtantur.

§. XXII.

Quamobrem hæ & aliæ rationes, quæ adhuc contra meam aſſertionem allegari poſſunt, & quibus in ipſo conflictu ſatisfacere conabor, à negativa ſententia ut diſcedam, me non movent, ſed potius calcar addunt, ut pro aris & focis eam pro viribus defendam, ſtatuens, quod conjugium Eunuchi ſit congreſſus primævæ ordinationi divinæ adverſus, naturæ inimicus, & in ſanctum matrimonium ignominioſus; proinde talem ſocietatem tanquam cum perpetuo ſcandalo conglutinatam in Eccleſia Chriſtiana non permittendam imò jam contractam diſſolvendam eſſe publica exigit honeſtas.

TANTUM.